

O h a b a, in 4. Augustu 1859.

Astadi se tienura in presentia Dlui pretoru I. Puscariu, a eforiei scolare, si a mai multoru preoti si antistiti comunali cele dintaiu ecsamene anuali la de nou infiintata scóla cerculare greco-catolica in Ohaba, a caroru resultatu fura peste asteptare favorastoriu, — si de mare sperantia la toti, ca infiintarea acestei scoli nu numai va fi durabile, dara si corespundiátore scopului ei. — Trebuie scitu, ca ne avendu romanii dupa tíera Oltului pene acuma afara de scolile comunale, ce sunt asia dicundu inca numai in rasarire, nice o scóla mai mare, D. pretoru alu cercului Sarcaia I. Puscariu a midilocitu infiintarea de doue scoli cerculare una pentru greco-catolici in Ohaba, si alta greco-resaríténa in Venetia de josu cu temeiu de eterna durare, si de a puté dela statulu loru de acum de trei clase a trece cu vreme la o scóla principale, reale, si asia mai de parte.—Spre a face pe publicu mai deaprópe cunoscutu cu insusirile acestoru scoli, impartí si statutele scóle cerculare din Ohaba publicitatii, cu dorire, ca ce e bunu dintruensele, se culéga si se urmeze si altii, —

Totu astfelu de statute are si scóla paralele din Venetia de josu, pe carele publiculu, ce se intereseádie mai de aprópe de densele, le va ceti in Telegrafulu romanu. *)

— Unu eforu. —

*) De ce nu si aici in Fóie?

R.

Statutele

pentru

**scólele triviale cercuale greco-catolice
in Ohaba.**

Dupa ce inalta locotiintia Transilvanica cu emisulu din 30. Iuliu 1858 Nr. 15,199/2234 a incuviintiatu infiintarea unei scóle triviale cercuale in Ohaba, si a unui fondu spre sustienerea acestia, eforia acestii scóle au aflatu cu cale pe basea declaratiuniloru, ce leau datu reprezentantii cercului Sarcaia la protocolulu luat la c. r. pretura in Venetia in 13. Octobre 1857 Nr. 4214 si a ordinatiunei guberniale susu citate a determina urmatóarele statute atingátore la infiintarea si administrarea acestii scóle si a fondului de a ei sustienere.

I. Sectiune.

Despre constituirea scólei triviale cercuale.

§ 1.

In onórea preanaltului Principe de coróna austriaca Rudolffu fundarea scólei triviale gr. cat. in Ohaba se statuesce din 21. Aug. 1858.

§ 2.

Cerculu acestii scóle triviale sta din comunele intregi gr. cat. Ohaba, Sinca vechia, Buciumu si Vaadu, apoi din partea gr. c. a comuneloru Venetia de josu, Gridu, Sarcaia, Comana de susu si de josu si Cuculata cu o populatiune de 6115 suflete.

§ 3.

Ca scóla acésta triviale se corespunda scopului seu, se voru propune in trei clase acelea inve-

tiaturi, ce se prescriu în ordinul ministerului de cultu și învețiamentu din 20. Martiu 1855 (bul. i. Nr. 72) așa, ca avendu toate satele școlile sale comunale de începătura, pruncii ce voru fi învețiați acolo celu puțin a ceti și a scrie, se se primésca în clasa cea dintăia sêu a două a școlii triviale cercuale, și ca învețiaceii, ce voru absolva aci clasa a 3-a se pōta trece în clasa a 4-a a oricării alte școli principale.

§ 4.

Limba esplicătore va fi cea romanésca cu privire la deseversita învețiare a limbei germane.

II. Sectiune.

Despre Eforia școlare.

§ 5.

Pentru prosperitatea acestii școle triviale cercuale, și a fondului de susținere, se înființéza un comitetu cercuale sub nume de eforia școlii triviale cercuale din Ohaba.

Acésta eforia va consta:

- 1) Din inspectorulu cercului școlare confesionale, concernente sêu din delegatul seu.
- 2) Dintr'unu comisariu politicu din gremiulu preturei.
- 3) Din doi preoti alesi de preotimea cercului școlare.
- 4) Din doi mireni alesi eara de reprezentantii mireni ai comunei cercului școlare, și
- 5) Dintr'unu profesora alu acestii școle.

§ 6.

Eforia 'și alége din sinulu seu unu presedinte și unu vice-presedinte, apoi unu casieriu și unu controloru alu fondului, eara celălaltu — afara de secretariu — voru remané sub nume de asesori.

Unulu din profesori va fi secretariu eforiei.

Efori'a așa constituită se întăresce prin directori'a politica competentă.

§ 7.

Fiacare membru alu eforiei e alesu numai pe trei ani; inse pōte fi realesu; ca se nu iase toti membrii eforiei deodată din activitate, se întăresce, ca pentru cea dintăia óra, se se aléga presedintii numai pe unu anu, unu asesoru bisericescu și

unulu mirenescu pe doi ani, eara celălaltu asesoru bisericescu și mirenescu pe trei ani.

§ 8.

Alegerea ordinaria a membriloru eforiei se face prin membrii, ce remanu încă în activitate și prin antistitii comunali și preoti, ce voru fi de factă în dioa din urma a examenelor din semestrulu alu II-a fara convocare.

Déca ése unu membru din activitate afara de rendu, urmatoriulu lui se alege numai prin efori'a, și numai pe restulu timpulu de alegere alu antecesorelui seu.

§ 9.

Chiamarea și activitatea eforiei școlare în genere e a lucra despre totu, ce se țiene de susținerea și înaintarea acestii școli și a fondului seu.

În deosebi eforia se aduna regulatu în totu anulu de patru ori.

1) În dio'a cea dintăia a începerii cursulu școlasticu spre a otari între alte trebuincioșe și pregătirile pentru neimpedcarea țienerei a cursulu.

2) La șiese septemani spre a otari despre relaxarea sêu moderarea taxelor școlari la copii cei seraci.

3) La examenulu semestrulu dintăia pentru controlarea sporiulu alu semestrulu I. și pentru pregătirea semestrulu alu II.

4) La esamenele din sem. alu II-a, cu care ocaziune se va întregi eforia, se voru esameua șocotelele anulu trecut și se voru face și preluminările pentru șpeșele anulu viitoriu.

§ 10.

Afara de aceste renduri ordinare se aduna efori'a și la întemplantă estraordinaria convocata fiindu prin presedintele ei, în urma concederii din partea c. r. preturi în contielegere cu inspectorulu cercului școlare.

Pe tempulu candu efori'a nu e adunata, corespondintiele ei le pōta presedintele cu secretariulu, carii inse trebuie se deé sêu despre lucrurile sale acestia eforiei pe candu acésta se aduna.

§ 11.

Eforia pertratéz i espre toate obiectele competentiei sale pe calea votisării dupa normele generale de votisare, și deliberatiunile școse prin majoritatea votisării le înaintéza pe calea oficiiloru, sêu

bisericesci sau politice, dupa cum cere competinta, spre aprobare sau executare. Secretariul porta protocoalele, expeditiunile si archiva eforiei.

Expeditiunile eforiei se subscriu de presedintele si secretariu. — Casierul aduna banii scolasticii si tine numai atatia, catu trebuie pentru trebuintele ordinarii mensuale, si niciodata mai multu de 50 f.; ce trece peste acesta suma trebuie se se depuna la oficiulu perceptoralu indepositu.

III. Sectiune.

Despre infiintarea si administrarea fondului scolasticu.

§ 12.

Pentru sustinerea acestii scóle triviale ceruale se va infiintia unu fondu scolare permanente, cela ce va sta sub nemidilocita administrare a eforiei scolare.

§ 13.

Fondulu acesta se va infiintia din urmatóarele venituri:

1) Dintr'o colecta, ceea ce in urma iucuviniarii inalt. gubernulu prin suscitata ordinatiune se va tieua prin pretii concernenti sub controla preturei, in totu anulu intr'o serbatóre de tóamna ce o va determina episcopia.

2) Din legaturi testamentare si din donatiuni pie, unde se va enumera si particelele acelea de padure si pasiune, ce se voru dona pentru acesta scóla cu ocasiunea regularii posesiunilor urbariali si granicieri.

3) Din tacele scolari anuali.

Tóte acestea succurse regulare si neregulare se voru adange la capitalulu fondului fara scadere. —

§ 14.

Fondulu scolare se va pastra in depositu la c. r. oficiu perceptoralu a cercului sub cea mai deaprópe grije a preturei, care in contielegere cu eforia va griji a se eloca capitalele sau in obligatiuni de statu, sau de ipotece secure, sau si prin cumpararea de bunuri nemiscatóre.

§ 15.

Pentru evidentia fondului se voru purta atatu la c. r. pretura catu si la eforia scolare protocoale de ratiotiniu, si de controlu; afara de aceia se

va pastra la cancelaria eforiei si o carte de aducearea aminte pentru inscrierea tuturor sameloru generali, si a celorlalte binefaceri succurse la acesta scóla si la fondulu ei.

In acesta carte de binefaceri se va putea inscria ceva numai in urma conclusului si a fiintiei de fatia a intregii eforii.

In fruntea acestii carti trecu ofertele facute in dio'a nasterii inaltului Principe de corona archiducelui Rudolfulu.

§ 16.

Caracteristica acestui fondu asiadar' este:

1) Ai cresce capitalulu din tóte veniturile susuatine, de aceia fondulu e permanente, crescinte, inviolabile, prin urmare

2) Numai interesele ce produce capitalulu se voru putea eda pentru trebuintele scolari.

§ 17.

Pene candu interesele fondului acestuia nu voru putea acoperi spesele neaperatu trebuincióse si preliminate in protocolulu din 15. Octomb. 1857 suscitatu, si recapitulate mai josu, partea loru necoperita prin acelea interese se voru acoperi prin o aruncatura asupra contributiunei directe, ce o dau toti locitorii confesionali ai cercului scolare; spre acestu sfersitu eforia va trimite la pretura in de 15 zile dupa esamenulu semestrului alu II-a in totu anulu preliminarele venituriloru fondului si a speseloru prelucrate aprosimativu pentru viitorulu anu.

Pretura apoi va dispune pentru redicarea acestii aruncaturi preliminate, si pentru adunarea ei la mana casierinului.

§ 18.

Dupace fondulu scolasticu va fi crescutu atatu incatu acoperindu tóte trebuintele primitive ale scólei se mai remana unu restu, atunci acesta se va aduna intr'unu fondu de zidirea incaperiloru scolastice, apoi pentru inmultirea claseloru si a profesoriloru redicanduse scóla din categoria triviale la o scóla principale de norma, precum si scóla reala s. a. m.

§ 19.

Tacele scolari fiindu in protocolulu suscitatu din 15. Octomb. 1857 otarite pentru pruncii din cerculu scolare cu 5 fr., eara pentru straini cu 10 fr., in urma provocarii prin ordinatiunea guberniala

suscitata din privința seraciei populației acestui cerc, deocamdată se moderă în următorii tipuri:

1) Pentru pruncii ce se țin de cercul scolare pe anu cu 4 fr.

2) Pentru străini cu 6 fior., care taxa se va redica cu jumătate celui multu pene în 15 zile la începutul fiecărui semestru.

Taxa această scolare se va putea modera la jumătate, s'eu se va putea relasa de totu numai în urma concluderii eforiei, și numai la acei prunci, cari voru putea produce atestatu de seracie.

IV. Sectiune.

Despre speselc scolare (triviale).

§ 20.

Pene candu interesele fondului scolastic nu voru putea acoperi toate trebuințele primitive ale școlii ca se mai remana din ele unu restu de depozitiune, se concedu numai următoarele spese ordinarii :

1. Salariulu pentru profesoru primariu	300 fr.
2. „ „ „ secundariu	150 fr.
3. Pentru cuartirulu profes. primariu	50 fr.
4. „ „ „ secundariu	25 fr.
5. „ reeui-itele scolare pe anu pe lenga socotéla	100 fr.
	Summa 625 fr.

§ 21.

Pentru acoperirea speselor extraordinarii trebuie se se cêra votulu întregului cercu scolare din întemplantare în întemplantare și învoirea guvernului.

§ 22.

Pene candu se voru putea din fondulu scolasticu zidirile trebuințioșe redica, comunitatile fostu granicere oferéza spre întrebuintiare casele sale de școlă din Ohaba fara plata.

V. Sectiune.

Despre profesori si invetiamentu

§ 23.

La școlă asta triviale acuma deocamdată sunt numai doi profesori sistemisati, cari capata platile sale susuaratate pe luna decursivu dela cassariulu

eforiei. — Profesorii au toate prerogativele ce se cuviniu unui profesoru publicu de școlă triviale, — profesorii n'au pensiuine, această se va sistemisa dupa pace va veni fondulu în putere.

§ 24.

Profesorii trebuie se fie cualificati pentru postululu lor, prin urmare se fie absolvatu celu putienu gimnasiulu micu și pedagogia, — se șcilemb'a patriei și cea latina, și cea de confesiunea gr. cat. (romana.)

§ 25.

Pentru ocuparea unui postu de profesoru la această școlă se scrie concursu celu putienu de 6 septemani în foile provinciale prin eforie, în întielegere cu inspectorulu cercului scolare; eforia aduna concursese, face propunerea de trei, și o trimite dimpreuna cu toate concursese în calea protopopiatulu ca inspectoru cercuale la ordinariatulu arhiepiscopale de unde urméza denumirea.

§ 26.

Postulu profesoriloru pentru anulu dintaiu este numai provisoriu, și numai dupa ce eforia 'și va da consensulu de aptivitate practica întra indefinitate.

Din definitate postulu urméza, ca profesorulu nu se pôte depune din postu fara numai la întemplantare, din care urméza scôtorea din postu și la oficiali publici.

§ 27.

Profesorulu își pôte da demisiunea numai cu 3 luni înainte de esire.

§ 28.

Profesorulu primariu este totdeodata directoru la școlă, și pôte fi și secretariu la eforia, însă e datoriu a primi aceste servitii fara plata deosebita.

§ 29.

Planulu de invetiamentu se prescrie de arhiepiscopia, și se întaresce prin guvernulu, acela va corespunde și împregiurariloru locali, mai cu sêma se se ia în vedere împregiurarea prevediuta la §§ 3 și 4.

VI. Sectiune.

Alte determinatiuni generali.

§ 30.

Ca școlă asta se prospereze, se se înaltia, se

largésca si se se statornicésca progresivu si nici intr'o parte se vina in decadintia; ca fondulu se erésca, si se se asecuraze, si veniturile lui se nu se resipe netrebnicu; ca profesorii se corespunda chiamarii, si positiunea loru se nu se degradéze la unu postu de chiverniséla, de protectiune séu de alta speculatiune; eara in privintia invetiamentului ca acesta se latiésca renumele si folósele acestii scoli; cu unu cuventu ca acestu institutu se corespunda scopulái propusa pentru luminarea popului: Atata eforia scolare catu si inspectorulu cercului scolare si c. r. pretura ca officiu tutelariu alu fondului scolasticu va purta cea mai intensiva luare aminte asupra acestii scóle, si castigarea si inaintarea ori carui folosu despre o parte, eara despre alta parte, spre delatorarea ori carui scadiamentu, voru face pasii cuviiuciosi, ori in contielegere laolalta, ori deosebi contra archiepiscopia si contra gubernulu.

Asia sau otaritu dela eforia cercului scolare in Ohaba in 1. Noembre 1858.

Ioane Puscariu, c. r. pretore ca comisariu politico. Ioane Kirilla, vicariu for. gr. cat. Fogarasiului, inspectoru districtuale scolasticu si presiedinte eforiei scólei germane din Ohaba. Nicol. Raicu parochu in Sinca vechie, vice-presiedinte a eforiei scolastice, si proprietariu crucei de argintu cu corona. — Nicolau Rácz, asessoru de eforia si cassariu. George Stoica, asessoru. Ioane Pap de Comana, parochu gr. cat. la Cuciulata, asessoru si controlorn eforiei scolastice. Iosifu Popp, profesoru, directoru si secretariu eforiale. —

ДЕСПРЕ КАПЕТЪЛЪ ЛЪМНІ.

Стаѣ adeseorѣ зимитѣ гъндиндѣ, ші кѣ десѣтаре привиндѣ ла феліхрителе фънтърі а ле лѣ Дѣмнезеѣ. Кътъ десклинире е дитре пласеле де пѣтѣнтѣ, каре лѣ бръздеазъ тѣпа аръторівлѣ! Аичі пѣсипѣ зшорѣ, коло лѣтѣ вѣртосѣ, еаръш маі дпколо пѣтѣнтѣ граосѣ, пегрѣ пѣс-

кѣтѣ дин плапте, ші виедѣиторѣ пѣтрезите! Пе алокъреа немесърате стѣлчї де гранитѣ, пе алте пѣрци тѣнди дпалди дин пѣтѣнтѣ пѣсипосѣ; алтѣ знде еаръш массе дптине де пѣатрѣ де варѣ! — Пѣтрѣ че сѣ трекѣ непѣоторіѣ пре лѣпгѣ ачесте арѣтѣрї але пѣтѣреї? Ори че аѣ фѣкѣтѣ зидиторівлѣ, фїе тѣкарѣ кѣтѣ де микѣ, кѣтѣ де сїмпла, пѣ е де а пѣ се лѣа дп сокотиндѣ. — Оківлѣ дпделѣнтѣлѣ vede а тóтъ пѣгерничїа лѣ Дѣмнезеѣ ші дп лѣкрѣрїме челе маі пѣрѣпте. Дп феліхрителе ачеле пѣтѣнтѣрї, стѣлчї ші пегрїї, дин каре е дптокмїтѣ глоблѣ пѣтѣнтѣлѣ, кѣнóште елѣ о парте дин исторїа чеа маі векїе а трѣпѣлѣ ачестѣї пѣтѣнтѣскѣ, пе каре пѣмаї пѣдїнеї ані ва локѣї.

Кѣчї штіѣтѣ есте, кѣпкѣ токма ачестѣ трѣпѣ пѣтѣнтѣскѣ пѣ саѣ компѣсѣ дин зна ші ачешаш матерїѣ прїп дптѣмпларе; — нїчї зидѣ пѣзїшѣ де еарѣѣ, нїчї зидѣ грѣзндѣ де пѣсипѣ пѣ саѣ фѣкѣтѣ де тѣпа дптѣмплѣрїї!

Токма аша дпведерѣтѣ есте, кѣ пѣтѣнтѣлѣ дп форма са де акѣм пѣ саѣ фѣкѣтѣ де одатѣ; кѣчї ної афлѣтѣ дп тóте пѣрциле лѣмїї семпеле челе маі лѣтѣрїте ші пѣншелѣторѣ, кѣ дпчетѣ пѣмаї саѣ скїпѣтѣ ші саѣ форматѣ, пѣлѣ саѣ фѣкѣтѣ аша, прекум е акѣма. Неамѣлѣ оменескѣ пóте кѣ ші маі демѣлѣтѣ де кѣтѣ 7 мїї де ані л'аѣ локѣїтѣ. Дарѣ кѣте мїї де ані трѣвѣ сѣ фїе трекутѣ, маі пѣинте де че аѣ фѣкѣтѣ Дѣмнезеѣ пе омѣ, пе кѣндѣ ва фї фостѣ пѣтѣнтѣлѣ фѣрѣ формѣ, дешертѣ, ші пѣдѣмлатѣ! Зиче Моїсї дп с. скрїптѣрѣ: дптрѣ дпченѣтѣ аѣ фѣкѣтѣ Дѣмнезеѣ черівлѣ ші пѣтѣнтѣлѣ, дпсе кѣндѣ аѣ фостѣ дпченѣтѣлѣ ачеста? Чїне пóте прївї дпдерѣпѣтѣ ла вечнїчїа трекутѣ. Че свѣтѣ мїліóне де ані пѣинтеа чѣлѣї вечнїкѣ? — Нѣмаї о клїнеалѣ трекутѣорѣ!

Шї пѣтѣнтѣлѣ аѣ фостѣ пѣстїїѣ ші дешертѣ, зиче Моїсї дп дескрїереа са деспре фачереа лѣмїї. Дпсе кѣтѣ тїмѣѣ аѣ фостѣ аша? Мѣлте мїї де ані трѣвѣ сѣ фїе декѣрсѣ, маі пѣинте

де че саѣ деспърцитѣ атеостекателе елемеите; маї пайнте де че саѣ деспърцитѣ лѣмина де кѣтрѣ дѣтѣперекѣ, апа де кѣтрѣ зскаѣтѣ; маї пайнте де че аѣ рѣсѣритѣ еарѣз не пѣмѣнтѣ; маї пайнте де че потѣрѣ верниї, пасериле, фере, шї довіточеде де тотѣ фелїлѣ съ афле пѣтрѣцѣ шї локѣицѣ.

Че аѣ фостѣ пѣмѣнтѣлѣ ачеста маї пайнте де че prin voia лѣї Dzeѣ локѣирѣ оменїї чеї дїнтѣї не дѣнсѣлѣ? Кѣтѣ тїмпѣ аѣ стѣтѣтѣ дѣнсѣлѣ маї пайнте де че потѣрѣ оменїї кѣрпїнде тѣрїреа шї мїнѣнїле фѣкѣторївалї, а'шї плека дѣнѣнкїї сѣї ла пѣмѣнтѣ, шї а се дѣнкїна лѣї?

Прївїндѣ пої ла глобѣлѣ пѣмѣнтѣлѣ дїп зїоа де асѣзїї, не кѣтѣ саѣ потѣтѣ кѣ немѣрпїнїтѣ охргѣицѣ стрѣвате дѣ адѣнкѣлѣ лѣї, афлѣмѣ, кѣ пѣмѣнтѣлѣ, а кѣрѣїа меѣлѣ дѣ вѣчї аскѣноѣ не рѣмѣне, е дѣмѣрѣкѣтѣ дѣ маї мѣлте скорѣде де пѣмѣнтѣ, шї де петрїї, карї пѣмаї дѣчетѣ, дѣчетѣ дѣ аша кїшѣ саѣ префѣкѣтѣ. Маї пайнте де че саѣ дѣмѣрѣкѣтѣ масса ачѣеа, шї маї пайнте де че саѣ пѣсѣ прѣсте дѣнѣса а доѣа, шї а треїа, пѣте фї, кѣ аѣ трѣкѣтѣ маї мѣлте сѣте, шї мїї де ані.

Кѣ мїраре афлѣ кѣлѣторївалѣ не мѣнѣїї чеї маї дѣпалдїї зїї пѣмѣнтѣлѣ дѣ стѣнѣїле челе маї тарї дѣнкїсе скоїчї, шї рѣмѣшїде де фере марїне, каре не тїмпѣрїле пѣстрѣ саѣ вїеѣзѣскѣ дѣ тѣрїле челе кѣ тотѣлѣ дѣдѣнѣрѣтате, шї де чеаалатѣ опѣсѣ парте а пѣмѣнтѣлѣ, саѣ нїкѣрїї пѣ се маї афлѣ есістѣндѣ. Асеменеа декоперїрї се факѣ шї дѣ сїнѣлѣ пѣмѣнтѣлѣ, знде дѣтрѣ о адѣнѣчїне де маї мѣлте сѣте де стѣнѣїнї се афлѣ дѣ вѣтрѣ де варѣ дѣпетрїте рѣмѣшїдеде знорѣ фелїрї де вїеѣзїтѣре, каре не сѣнт пѣз орѣїне, шї пѣ маї сѣнтѣ не фаѣа пѣмѣнтѣлѣ, шї еарѣ дѣгронате де алте немѣрпїнїтѣ грѣсе, шї дѣдѣнѣрѣтате массе де пѣатрѣ, кѣтрѣ а кѣрора форматѣ аѣ фостѣ де лїсѣ маї мѣлѣтѣ де кѣтѣ о сѣтѣ саѣ о мїе де ані.

Ашадарѣ тотѣшї аѣ фостѣ пѣмѣнтѣлѣ одї-

пїорѣ локѣитѣ де фїїнде вїеѣзїтѣре, шї дѣтрѣзїтѣ тїмпѣ, де каре пѣ шїтїмѣ нїмїка.

Шї тѣте ачѣсте аѣ фостѣ еарѣшї де о не-кѣноокѣтѣ пѣтере рѣсїпїте, шї нїмїчїте маї пайнте де а фї омѣлѣ. Кѣчї дѣтрѣ тѣте скоїчїле, шї ѳседе лѣмїї чеїї маї дїпайнте, каре се афлѣ дѣ лѣзїпѣрѣлѣ стѣнѣїлорѣ, нїчї кѣндѣ пѣ саѣ вѣзѣтѣ нїчї шѣкарѣ злѣ сѣмнѣ де нескарї оасе оменѣтї.

Асѣфелїх де стрѣформѣрї а ле пѣмѣнтѣлѣї тѣрѣе маї адесеорї сѣ се фїе дѣтѣмѣлатѣ; кѣчї маї кѣ самѣ дѣ челе маї афѣнде массе де петрїї, шї стѣнѣї се вѣдѣ зрѣте де вїеѣзїтѣре кѣ тотѣлѣ алѣфелїх, дѣкѣм дѣ челе маї пѣдеасѣпра, адекѣ маї тѣрѣїї. Ашадарѣ кѣте о лѣмѣ де а доѣз шї а треїа ѳрѣ рѣ'пѣїеатѣ, шї дѣфлорїтѣ, еарѣш а доѣа шї а треїа ѳрѣ саѣ нїмїчїтѣ, шї ка кѣ о скорѣдѣ де варѣ, шї де лѣтѣ саѣ аконоперїтѣ. Дѣ голїчїнїле ачеле де петрїї, шї стѣнѣї, каре сѣнт маї апрѣне де фаѣа пѣмѣнтѣлѣї, каре адекѣ се парѣ маї тѣрѣїї а се фї форматѣ, се вѣдѣ алѣфелїх де фѣнтѣрї. Се афлѣ ачї афарѣ де рѣмѣшїдеде анімалѣлорѣ дѣкѣ шї арѣорї, шї планте дѣпетрїте, де каре пої кѣлѣшѣтѣ мѣлте, кѣ сѣнтѣ шї дѣ зїоа де асѣзїї.

Дѣнсе еарѣш дїп ачеле адѣнѣкѣрї не рѣсарѣ алте фелїрї де мїнѣнї, шї чїзметїтѣрї. Ної вѣдемѣ ачї мортѣнтѣлѣ знорѣ анімале, шї планте каре дѣ зїоа де асѣзїї кѣ тотѣлѣ пѣмаї дѣтрѣ'алте пѣрѣїї але лѣмїї се афлѣ. Фере, каре пѣмаї дѣ пѣрѣїле пѣмѣнтѣлѣї челе маї ферїнѣїї сѣнт дѣдате а вїеѣзїї, закѣ адѣнѣкѣ дѣгронате дѣ пѣмѣнтѣ, знде асѣзїї некѣрѣматѣ е гїаѣлѣ, шї пѣоа маї кѣ пѣ се маї тоѣешѣте; пѣдѣрї де палмї дѣфѣрѣнтѣ сѣз пѣмѣнтѣ, каре асѣзїї пѣмаї дїп дѣскрїере не сѣнт кѣноокѣте. — Че фелїх де пѣтере тѣрѣе сѣ фїе мїшкѣтѣ пѣмѣнтѣлѣ де ш'аѣ скїмѣбатѣ пѣсѣчїзнеа са кѣтрѣ сѣре? — де аѣ фостѣ одїнїорѣ не ачї дешѣртѣрї кѣлѣдѣрѣсе, знде акѣма вѣчнїкѣ фїрїг допнѣшѣте. —

Ші дн че тѣмъ аѣ фостѣ ачесте тѣте, нічі о історіѣ нѣ не спѣне деспре ачѣста. Нічі знѣ омѣ н'аѣ віецѣгѣ атѣнчі, нічі аѣ лѣсатѣ монѣшнѣте.

Деспре чеа маі де не зрѣтѣ сѣзрѣтареа а сѣзрѣецѣі пѣтѣнтѣлѣі не спѣне Моісе, не спѣнѣ традиціѣле попѣрелорѣ челорѣ маі векі. Ачѣса аѣ фостѣ німічіреа неамѣлѣі омелескѣ прін ділѣвіѣ, саѣ потопѣ. Днсе ділѣвіѣлѣ ачѣста аѣ цінѣтѣ нѣмаі скѣрѣтѣ тѣмъ; нѣ тотѣ саѣ німічітѣ, ші пѣтѣнтѣлѣ кѣрѣндѣ еарѣш ш'аѣ венітѣ дн фере, аѣ ре'нвіатѣ, ші саѣ днпопоратѣ. Ачѣстѣ днпѣтѣларе афарѣ де рѣндѣ аѣ фостѣ кам пѣнтѣ де шѣсе мѣі де ані. Пѣте, кѣ атѣнчі, саѣ прін днтр'алте вѣрѣсрѣі де зпѣ не алокѣреа аѣ перітѣ ачеле цѣгантѣче фелѣсрѣі де фере, ла а кѣрѣра ѳсе днфѣоратѣ прѣвеште омѣлѣ дн тімѣзрѣіле нѣстрѣ, афлѣндѣле нѣ токѣма аша а-фѣндѣ дн пѣтѣнтѣ днгрѣпате.

Дакѣ лѣтеа ачѣстѣ пѣтѣнтѣскѣ дн тімѣзрѣі некѣпоскѣте де мѣі де ані кѣ тоцѣі локѣігоріі еі аѣ перітѣ: кѣ днфѣораре кѣпоскѣ пѣтѣнда, кѣ кѣрѣндѣ саѣ маі тѣрѣзіѣі пѣте еарѣш сѣі піарѣ. Ба пѣтѣнда аста мѣі се vede ка днведератѣ, пѣнтрѣ кѣ штѣі, кѣ тѣте челе зідіте сѣнт тре-кѣтѣре, ші німіка нѣ [е статорнікѣ, че есте. Днсѣшнѣ Ісѣсѣ Хс. аѣ днпѣнтѣ вестітѣ капѣтѣлѣ лѣмѣі ачѣстеі пѣтѣнтѣштѣі — ші маі тѣте попѣреле крѣдѣ, кѣ одатѣ ва пері лѣтеа.

(Ва зрѣма.)

Exemple istorice de pretiuirea limbii patrie, mai presusu de oricare alta limba.

Nu numai romanii au dezvoltat un zel mai pana la scrupulositate pentru cultura si straplantarea limbii romane pretundinea, pre unde ajungea domnia culturalei romanu, ci acestu exemplu fu imitat si de alte popore, ba chiaru insii domnitori cu prejudiciulu, inca si cu delaturarea altoru limbe pre atunei in viatia, so nevoleau mortisiu pentru

redicarea si eultivarea limbii nationale au patriotice, asia d. e. Justinie serie, cumca Carthageniui pre temporele lui Hanno oprira invetiarea limbii grecesci, carea pre atunci era in usu, senguru numai dein motivulu, ca cu atatu mai tare se se desvolte limb'a nationale, carthagenena In evulu de midiloru Calipha arabilo.u Valid, indatace arabii apucara a-si intari domnia in Egyptu, a opritu deplenu limb'a greca si dede ordine, ca tote scrisorile oficiose se se lucre in limb'a arabica. In Spania Alfonsu X in socolulu XIII incepu a infrange poterea limbii latine pre atunci domnitorie acolo si prein aceea deschisa cale la inflorirea limbii spaniole, ca limba nationale, totu asia Francisca I regele Franciei in 1533 a nascerei. ad.: francica, a redicat'o la demnitate de limba oficioasa.

In Englitera pre temporele regelui Eduardu III in secolulu XIV, limb'a latina preusa radecini atatu de mari, catu si procesele inca curgeau in limb'a latina, dela acesta datena numai in a. 1730 s'a abatutu mai antaiu natiunea englesa, convingunduse in urma, ca insusi interesulu nationalu i demanda a-si mantui limba patriei de subt atare servitate.

Despre limb'a germana Gatterer in Diplomatica sa scria, ca aceea pana in seculul V fu n mai limb'a natiunei, inse nu si a diplomatiei, sienduca pre atunei germanii nece nu scieau serie; pena la secolulu IX limb'a latina fu deodata limb'a statului si a diplomatiei, dela secolulu IX pana la secolulu XII limb'a germana fu numai limb'a statului, inse nu si a diplomatiei; latina dein contra fu si limb'a statului si a diplomatiei; dela secolulu XII pana la al XV limb'a germana deveni nu numai limba a statului ci si a diplomatiei; cu tote aceste limb'a latina in ambe respecturile, mai domnia incatuva. Dela secolulu XV incepandu pana la cadutulu secolului trecut, remasera ambele limbe, de limbe a statului si diplomatiei: insa totusi limb'a germana era mai pretiuata. Cea de antaiu conclusiune in limb'a germana s'a facutu in Dreta dela Moguntia (Mainz) in 1235 suptu imperatulu Germaniei Fredericu II; Camerarius, unu scrietoriu, insa insemna si aceea, cumca in 1272 suptu imp. Rudolphu Habsburgiculu staturile germane in diet'a dela Norinberga(Nürnberg) au determinatu ca limb'a germana se fia limb'a diplomatiei; cu tote determinatiunile

aceste inse limb'a germana pana pre temporele lui Luteru n'a preaintatu; bulla de auru data de Carolu IV. era scrisa in limb'a latina si Masimilianu I, fu costrensu de nou in diet'a dela Colonia (Köln) a renoi constitutiunea lui Rudolfu en privire la limb'a germana. Reformatiunea incepuse in Germani'a, ca si pre aiurea pre unde petrunse a inaltia cultura limbei germane, cu atatu mai vertosu cu catu ca era o trebuintia imperativa, ca la poporu, pentru ca se pricepa invetiaturele noue si se le primesca, se se vorbesca in limb'a nationale patriotica. Ori cate calamitati adusera asupra Europei temporele cele tumultuose de pre atunci din punctu religinariu u, ceea totusi nu se pote nega cumca au fostu de o influintia nedisputabile asupra susutarei si cultivarei limbei nationale, care uniculu nodu nedeslegabile a susustarei natiunele parstratori'a sentimenteloru patriotici si a traditiuniloru seculare, si aceea mai pretuita si mai scumpa de catu ori ce avere si bunu, de tote acele natiuni, carora e la favoritu sortea a veni la cuscienti'a de sene.

ФЛОРИДЕ АМОРЪЛДИ.

III.

Цорце пдеакъ ла вѣтаиѣ,
 Ка не тѣрчи вѣкѣцѣ съ 'ї таиѣ,
 Ка се екапе не романѣ,
 Съ препадѣ не дѣшманѣ.
 Дарѣ Флсареа лѣи извѣтѣ
 Мѣлтѣ скепинѣ пѣрѣсѣтѣ.
 Ши нѣ афлѣ мѣнгѣере
 Пентрѣ крѣда са дѣрере.
 Кѣ ла жокѣ кѣндѣ еа мерѣеа
 Нѣ жѣка, маѣ мѣлтѣ пѣнѣеа,
 Ка ши Цорце нѣ е 'н сатѣ
 Съ о жѣче минѣнатѣ.
 Де мерѣеа ла мезѣгоре
 Мѣндрѣлѣда, скѣнна Флѣре
 Фериѣиреа нѣ-ши афла
 Кѣ не Цорце нѣ 'лѣ зѣта. —
 Ка ши Цорце а слѣжи,

Ка ши Цорце а изѣи,
 Ниѣи знѣ жѣне нѣ сѣи,
 Дар' ниѣи еѣ нѣ 'ї грѣвѣи,
 Ори ши чине 'ї линѣлѣта!

Еа тѣчеа, ши тотѣ торѣеа,
 Фѣксѣлѣ иѣте 'лѣ дѣторѣеа,
 Фѣрѣлѣ таре 'лѣ сѣвѣи
 Ши фѣиорѣлѣ 'лѣ зѣда,
 Кѣчи дѣ лакрѣтѣи 'лѣ скѣлда, —
 Нѣме н'о маѣ мѣнгѣи,
 Нѣзмаѣ мѣмѣ са 'ї грѣи:
 „Тачѣ тѣ Флѣре, нѣ маѣ пѣнѣеа.
 Иниѣа кѣ цѣ са 'нѣрѣнѣеа,
 Ши тѣ поѣцѣи зѣшорѣ мѣрѣи, —
 Аноѣ Цорце де а венѣи,
 Чине л'а маѣ фериѣи,
 Ши не чине ва изѣи?

Мѣнкѣлѣцѣ дѣлѣеа мѣа,
 Цѣксѣ-цѣ еѣ грѣиѣа та,
 Дѣпѣ Цорце нѣ маѣ потѣ
 Ши ми грѣѣ, кѣтѣ морѣ де тотѣ,
 Кѣ де Цорце н'а венѣи,
 Чине мѣ ва фериѣи?
 Кѣ не аѣцѣ нѣ потѣ изѣи!
 Дѣк' одаѣ съ 'лѣ маѣ вѣдѣ,
 Аноѣ п'ѣрѣмѣ съ мѣ перѣдѣ!!

Тачѣ тѣ Флѣре нѣ маѣ пѣнѣеа
 Иниѣа кѣ цѣ с'а 'нѣрѣнѣеа, —
 Ласѣ 'нѣинѣ пѣнтрѣ цѣрѣ,
 Ка с'адѣкѣ прѣмѣвѣрѣ,
 Ла попорѣлѣ пост' кѣ жале.
 Де кѣндѣ сѣнт зѣледе сале.
 Ши де Цорце ва венѣи,
 Ла алѣарѣи не омѣ зѣидѣи,
 Черѣилѣи вомѣ мѣлѣцѣтѣи, —
 Черѣилѣи те ва фериѣи!
 Ласѣ 'нѣинѣ пѣнтрѣ цѣрѣ,
 Ка с'адѣкѣ прѣмѣвѣрѣ, —
 Зорѣ атѣнѣи ворѣ рѣсѣрѣи.
 Сѣреле не ва 'нѣкѣлѣи,
 Мѣнѣеле ва 'нѣтѣнерѣи,
 Ши кѣмпѣиѣ ва 'нѣфлѣорѣи. —
 Еѣ кѣнѣнѣи воѣс лега,
 Ши кѣ елѣ те-оѣс кѣнѣна
 Пѣнтрѣ фериѣиреа та!

Флѣореа атѣнѣи се мѣнгѣиѣа,
 Ши нѣ се маѣ жѣлѣиѣа,
 Иниѣа еѣ мѣлтѣ сѣлта,
 Ш-ашѣнѣта, ши ашѣнѣта,
 Кѣ атѣнѣи с'а мѣрѣита!!!

Ат. М. М.